

Klassieke Olympiaden 2023-2024

Opgaven Latijn

ronde 1

Vooraf aan de leerlingen

- De Latijnse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 2 vindt.
- Er zijn in totaal 20 vragen. Elke afzonderlijke vraag is 1 punt waard. In totaal kunnen 20 punten worden behaald.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 50 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een woordenboek Latijn-Nederlands is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.

Veel succes!

Inleiding

Plinius heeft veel brieven geschreven over allerlei onderwerpen. In onderstaande brief, geadresseerd aan zijn vriend Baebius Hispanus, vertelt hij dat een andere vriend, Tranquillus, een landgoed wil kopen voor een redelijke prijs.

Tekst

- 1 C. PLINIUS BAEBIO HISPANO SUO S.
- 2 Tranquillus contubernalis meus vult emere agellum, quem venditare amicus
- 3 tuus dicitur. Rogo cures, quanti aequum est emat; ita enim delectabit emisse.
- 4 *Want een slechte koop is altijd onaangenaam, vooral omdat het lijkt dat de*
- 5 *nieuwe eigenaar een stommititeit heeft begaan.* In hoc autem agello, si modo
- 6 arriserit pretium, Tranquilli mei stomachum multa sollicitant, vicinitas urbis,
- 7 opportunitas viae, mediocritas villae, modus ruris, qui avocet magis quam
- 8 dstringat. Scholasticis porro dominis, ut hic est, sufficit abunde tantum soli,
- 9 ut relevare caput, reficere oculos, reptare per litem unamque semitam
- 10 terere omnesque viteculas suas nosse et numerare arbusculas possint.
- 11 Haec tibi exposui, quo magis scires, quantum esset ille mihi ego tibi debiturus,
- 12 si praediolum istud, quod commendatur his dotibus, tam salubriter emerit
- 13 ut paenitentiae locum non relinquat. Vale.

Plinius, *Epistulae* I.24

Aantekeningen

regel 1	s. = salutem dicit + <i>dat.</i>	(hij) groet hartelijk
regel 2	Tranquillus	<i>zie inleiding</i>
regel 2	contubernalis	kameraad
regel 2	emo	kopen
regel 2	agellus	stukje land
regel 2	vendito, venditare	te koop aanbieden
regel 3	rogo cures + <i>conj.</i>	ik vraag je ervoor te zorgen dat
regel 3	quanti	voor een prijs die
regel 3	delecto, delectare	een plezier doen; <i>vul aan:</i> eum (bedoeld wordt: Tranquillus)
regel 5	agellus	<i>zie regel 2</i>
regel 5	si modo	als tenminste
regel 6	arrideo, <i>perf.</i> arrisi	gunstig gezind zijn, bevallen
regel 6	stomachus	kooplust
regel 6	sollicito, sollicitare	opwekken
regel 6	vicinitas, vicinitatis	nabijheid
regel 6	urbis	<i>bedoeld is Rome</i>
regel 7	opportunitas, -atis	toegankelijkheid
regel 7	mediocritas, -atis	bescheiden grootte
regel 7	modus ruris	de omvang van het land
regel 7	avoco, avocare	plezier bezorgen
regel 8	distingo	afleiden
regel 8	scholasticus dominus	geleerde eigenaar
regel 8	porro	bovendien
regel 8	abunde sufficio, sufficere	ruim voldoende zijn
regel 8	tantum soli	zo'n klein stukje grond
regel 9	ut	<i>de van dit voegwoord afhankelijke</i> <i>persoonsvorm is possint in regel 10</i>
regel 9	relevo, relevare + <i>acc.</i>	rust geven aan
regel 9	reficio, reficere	herstellen
regel 9	repto, reptare	slenteren
regel 9	limes, limitis	stukje grond
regel 9	semita	pad
regel 10	tero	plat lopen
regel 10	vitecula	kleine wijnrank
regel 10	nosse = novisse	<i>perf. van</i> nosco, noscere
regel 10	arbuscula	vruchtboompje
regel 11	expono, <i>perf.</i> exposui	uiteenzetten
regel 11	quo + <i>conj.</i>	opdat daardoor
regel 11	quantum <i>t/m</i> debiturus	<i>lees:</i> quantum ille mihi esset debiturus et quantum ego tibi essem debiturus
regel 11	quantum	hoeveel
regel 11	debeo	te danken hebben
regel 12	praediolum	stukje land
regel 12	commendo, commendare	aanbevelen
regel 12	dos, dotis	voordeel
regel 12	salubriter <i>bijwoord</i>	voor een redelijke prijs
regel 13	paenitentia	spijt
regel 13	relinquat	<i>vul als onderwerp aan:</i> de redelijke prijs

Vraag 1

Regel 1 *PLINIUS* t/m *SUO S.*

Wat is de beste eigentijdse Nederlandse weergave van de aanhef van deze brief?

Baseer je antwoord op de inleiding.

- A. Beste Baebius,
- B. Gaius Plinius groet Baebius Hispanus,
- C. Geachte heer Baebius,
- D. Lieve Baebius,

Vraag 2

Regels 2-3 *Tranquillus* t/m *dicitur*

Wie is de verkoper van het landgoed?

- A. *C. Plinius* (regel 1)
- B. *Baebius Hispanus* (regel 1)
- C. *contubernalis meus* (regel 2)
- D. *amicus tuus* (regels 2-3)

Vraag 3

Regels 2-3 *quem* t/m *dicitur*

Van welke constructie is hier sprake?

- A. Ablativus absolutus
- B. Accusativus cum Infinitivo (A.c.I.)
- C. Gerundivum
- D. Nominativus cum Infinitivo (N.c.I.)

Vraag 4

Regel 3 *aequum*

Het woordenboek van Pinkster geeft voor dit woord verschillende betekenissen.

Welke betekenis past hier het best?

- A. effen
- B. gelijk
- C. rechtvaardig
- D. welwillend

Vraag 5

Regel 3 *rogo*

Plinius stelt zijn vriend een vraag. Welke formulering geeft deze vraag het best weer?

- A. Voor hoeveel geld wil je ervoor zorgen dat ik het land kan kopen voor een vriend?
- B. Voor hoeveel geld zou je vriend een vergelijkbaar stuk land willen verkopen?
- C. Wat zou een redelijk bedrag zijn om het land te kopen?
- D. Wil je ervoor zorgen dat het stuk land voor een eerlijk bedrag wordt verkocht?

Vraag 6

Regel 2 *contubernalis meus vult*

Zet deze woorden om in het overeenkomstige meervoud.

Vraag 7

Regel 6 *stomachum multa sollicitant*

In de regels 6-8 noemt Plinius een aantal factoren die hij hier samenvat met *multa*.

Welke factor noemt hij **niet**?

- A. De weg naar het landgoed is goed begaanbaar.
- B. Het huis is niet te groot.
- C. Het landgoed leidt meer af dan dat het plezier bezorgt.
- D. Het landgoed ligt dichtbij Rome.

Vraag 8

Regel 7 *villae*

Dit is een:

- A. nominativus
- B. genitivus
- C. dativus
- D. ablativus

Vraag 9

Regels 6-8 *vicinitas t/m dstringat*

Welk stilistisch middel vinden we in deze regels?

- A. asyndeton
- B. chiasme
- C. litotes
- D. pleonasme

Vraag 10

Regel 8 *hic*

Met *hic* wordt bedoeld:

- A. de verkoper
- B. hier in Rome
- C. hier op het landgoed waar Plinius op dat moment is
- D. Tranquillus

Vraag 11

Regels 9-10 *reptare t/m possint*

Plinius bedoelt hiermee te zeggen:

- A. dat het stuk land zeer groot is.
- B. dat het stuk land niet te groot is.
- C. dat het stuk land te klein is.
- D. dat het stuk land niet bevalt.

Vraag 12

Regel 10 *possint*

Citeer uit het voorafgaande (vanaf r. 8 *Scholasticis*) het Latijnse tekstelement waarmee het onderwerp van *possint* wordt aangeduid.

Vraag 13

Regels 8-10 *ut t/m possint*

In deze regels komt tweemaal een chiasme voor. Citeer van één van beide chiasmen de tekstelementen volgens het schema: a...b...b...a... .

Vraag 14

Regel 11 *ego tibi debiturus*

Omschrijf waarvoor Plinius Baebius dankbaar zal zijn.

Vraag 15

Regels 11-13 *Haec t/m relinquat*

In regel 6-7 (*vicinitas t/m dstringat*) worden vier aantrekkelijke aspecten van het landgoed opgesomd. Welke twee opeenvolgende woorden in regel 11-13 (*Haec t/m relinquat*) vatten al deze zaken nog eens samen?

Vraag 16

Regel 13 *ut t/m relinquat*

Een vertaler vertaalt dit met: "dat er voor spijt geen plaats is".

Deze vertaler heeft de grammaticale structuur van het Latijn niet geheel overgenomen. Leg dit uit met betrekking tot *locum*.

Vraag 17

Welke vorm is **geen** coniunctivus?

- A. *emat* (regel 2)
- B. *sollicitant* (regel 6)
- C. *dstringat* (regel 7)
- D. *relinquat* (regel 13)

Vraag 18

Bekijk de onderstaande afbeelding. Wat heeft de hier afgebeelde god met de tekst te maken?

Bron: Spiritueleteksten.nl

Vraag 19

Plinius schreef zijn brieven vooral in de eerste 15 jaren van de 2e eeuw na Chr.
Welke keizer regeerde er toen?

- A. Augustus
- B. Claudius
- C. Constantijn
- D. Trajanus

Vraag 20

Regel 9 *caput*

Dit woord is etymologisch verwant met:

- A. capabel
- B. cape
- C. kapitein
- D. kappen

Einde